

गाउँसभाको बैठकमा अध्यक्ष श्री खिम बहादुर थापाद्वारा प्रस्तुत
आर्थिक वर्ष २०७५/०७६ को कालीगण्डकी गाउँपालिकाको
नीति तथा कार्यक्रम

कालीगण्डकी गाउँपालिका

गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय

विर्घा, स्याङ्जा

कालीगण्डकी गा. पाका उपाध्यक्षज्यू,
कार्यपालिका र गाउँसभाका सदस्यज्यूहरु

आर्थिक वर्ष २०७५/०७६ को कालीगण्डकी गाउँपालिकाको नीति तथा कार्यक्रम

१. नेपालको संविधान २०७२ ले व्यवस्था गरे बमोजिम तिनै तहको निर्वाचन पश्चातको निर्वाचित प्रतिनिधिको रूपमा यस कालीगण्डकी गाउँपालिकाको आर्थिक वर्ष २०७५।०७६ को नीति तथा कार्यक्रम यस गरिमामय गाउँ सभामा दोस्रो पटक प्रस्तुत गर्न पाउँदा अत्यन्त गौरवान्वित भएको छु। यस अवसरमा म नेपालको संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रका लागि नेपाली जनताले पटक पटक गर्दै आएको ऐतिहासिक जनआन्दोलन लोकतान्त्रिक र प्रजातान्त्रिक आन्दोलनहरुको स्मरण गर्न चाहन्छु। साथै लोकतन्त्रको स्थापनार्थ ज्ञात अज्ञात सहिदहरुको त्याग र बलिदानलाई उच्च सम्मान गर्दछु।
२. संविधानसभाबाट नेपालको संविधान जारी भए सँगै संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक शासन व्यवस्था, बहुलवाद, सामाजिक न्याय सहितको समानुपातिक समावेशी व्यवस्था, मौलिक अधिकार, नागरिक स्वतन्त्रता, धर्म निरपेक्षताजस्ता महत्वपूर्ण उपलब्धिहरु संस्थागत भएका छन्। नेपालको संविधानले अंगीकार गरेको विविधता बीच एकता सामाजिक सांस्कृतिक ऐक्यबद्धताले नेपाली स्वाभिमानलाई तिनै तहको निर्वाचनले अझ उचो बनाएको छ। सबै प्रकारको विभेद अन्त्य गरी आर्थिक समृद्धि समानता र सामाजिक न्याय सुनिश्चित गर्ने आधारशीला खडा भएको छ। यस अवसरमा सरकार, निर्वाचन आयोग, निर्वाचन कार्यमा खटिएका राष्ट्रसेवक कर्मचारी, सुरक्षाकर्मी, पर्यवेक्षक र राजनैतिक दलहरुलाई यस गाउँसभा मार्फत हार्दिक धन्यवाद दिन चाहन्छु। यस निर्वाचनबाट लोकतन्त्रको आधारशीलाको रूपमा रहेको स्थानीय तहलाई अधिकार सम्पन्न बनाई सिंहदरबारको अधिकार गाउँमा हस्तान्तरण भई यो नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्न पाउँदा गर्वको अनुभूति गरेको छु। जनताको पूर्ण लोकतन्त्र, सुशासन, जनताप्रति उत्तरदायी स्थानीय तह, भ्रष्टाचार मुक्त समाज र सुसंस्कृत एवं कर्तव्यप्रति दृढ समाज यस गा. पा. को आदर्श हुनेछ।
३. समृद्ध नेपाल, सुखी नेपाली संघीय सरकारको दीर्घकालीन उद्देश्य प्राप्त गर्न एक गाउँ एक उत्पादन, एक व्यक्ति एक सिप, एक परिवार एक रोजगार भन्ने नारा तय गरेर अगाडि बढ्न सक्थो भने र जनता उत्पादन मुलक काममा जोडिएछन् भने मात्र समाज समृद्ध हुन्छ। समाज समृद्ध भयो भने स्थानीय तह स्वतः समृद्ध हुनेछ। जब नागरिक सचेत हुन्छ, अनि नागरिक निगरानी र सचेतना बढ्छ। यसपछि बन्ने भौतिक संरचनाहरु र पूर्वाधारहरु गुणस्तरीय हुन्छन्।
४. यस कालीगण्डकी गा.पा. का प्रत्येक कार्यहरुको केन्द्रविन्दु आम नागरिक हुनेछन्। सबैलाई समान अवसर, समान अधिकार, उत्तिकै सम्मानको प्रत्याभूति प्रदान गरिने छ।
५. वर्तमान पुस्ताले नै महसुस गर्ने गरी विकास र समृद्धि हासिल गर्नेतर्फ केन्द्रित भएर यस स्थानीय तहको आर्थिक वर्ष २०७५।०७६ को नीति तथा कार्यक्रमहरु तयार गरेको छु। यसले यो आर्थिक वर्ष समृद्धिको इतिहास रच्ने आधार वर्ष हुनेछ।

६. विकास नीति , रणनीति, कार्यनीति, कानून, संस्था, जनशक्ति र साधनश्रोत, सहभागिता, सेवा प्रवाह नतिजा अनुगमन एवं मूल्याङ्कनका क्षेत्रमा आमूल परिवर्तन गरिनेछ । अब बन्ने योजनाहरू पूर्ण योजना हुनेछन् । सम्पूर्णतामा कार्यान्वयन गरिनेछन् । हाम्रा नतिजा र उपलब्धिहरू गुणस्तरीय, विस्वस्त र प्रवाहमा गा.पा. को कायापलट गर्न सक्षम हुनेछ ।
७. यस गा.पा ले कृषि, पशु, उर्जा, लघु उद्योग यातायात , भौतिक पूर्वाधार , सूचना प्रविधि र पर्यटनलाई आर्थिक वृद्धिको संवाहकको रूपमा पहिचान गरेको छ । सार्वजनिक, निजी र सहकारी क्षेत्रको प्रमुख लगानी यो क्षेत्रमा केन्द्रित गरिने छ । गैर आवसिय नेपालीहरूलाई यस गा.पा. मा आफ्नो ज्ञान , सिप र पूँजी उपयोग गर्न उत्प्रेरित गरिनेछ ।
८. समृद्ध गाउँपालिकाको निर्माणका लागि सार्वजनिक,निजी र सहकारी क्षेत्रको भूमिकालाई अझ प्रभावकारी बनाइनेछ । बजेट विनियोजन गर्दा संविधानले निर्दिष्ट गरे बमोजिम नेपाल सरकार प्रादेशिक सरकारको नीति, लक्ष्य समय सीमा र स्थानीय आवश्यकता अनुसार लक्ष्य हासिल गर्ने गरी कार्यक्रम तय गरिनेछ । बजेट विनियोजनको दक्षता र खर्च गर्ने क्षमता अभिवृद्धि गरिनेछ । पुँजीबजारको विस्तार गर्ने कार्यलाई बढावा दिइनेछ । गैर बैंकिङ्ग वित्तीय क्षेत्रमा रहेको पुँजीलाई पुर्वाधार विकासमा लगाइनेछ । वित्तीय व्यवस्थापन क्षमता र जवाफदेहिता बढाइनेछ । जनप्रतिनिधि र कर्मचारीहरूको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने कार्यक्रम तय गरिनेछ । गाउँपालिकाको संचालनका लागि आवश्यक स्रोत साधन र जनशक्तिको व्यवस्था गरिनेछ ।
९. कृषि क्षेत्रलाई उत्पादनको प्रमुख क्षेत्रको रूपमा विकास गरिनेछ । सिँचाई, मलखाद, बीउ बिजन, बिरुवा, औषधि र उपकरण (औजार) , घाँसको बिरुवा उपलब्धतामा विशेष ध्यान दिइनेछ । पशुजन्य उत्पादन कार्यक्रमलाई प्रोत्साहन गर्न उन्नत जातका पशुहरू उपलब्ध गराउने नीति लिइनेछ । पशु बिमा कार्यक्रमलाई प्रभावकारी रूपमा लागु गरिनेछ ।
१०. कालीगण्डकी किनारमा रहेका टारी खेतहरूमा सिचाईको व्यवस्था गरी कृषि उत्पादन वृद्धि गर्न नदीबाट लिफ्टिङ गरी सिचाईको आवश्यक प्रकृया अगाडि बढाइनेछ ।
११. हरेक वडामा कृषि उपसंकलन केन्द्र स्थापना गर्ने निति र कालीगण्डकी गा. पा. एक संचालन केन्द्र र शीतभण्डार स्थापना गर्न यसै वर्ष कार्य प्रारम्भ गरिनेछ।
१२. व्यावसायिक कृषिलाई प्रवर्द्धन गर्न दुध, केरा, माछा, कागती र सुन्तला उत्पादनलाई परिणामका आधारमा प्रोत्साहन मूल्यमा सहायता प्रदान गर्ने नीति लिइनेछ ।
१३. खाद्यान्न उत्पादनलाई प्रोत्साहन गर्न हाम्रो मुख्य बाली धान, मकै र आलु उत्पादक किसानहरूलाई उत्पादन परिणामको आधारमा बिउमा अनुदान दिने नीति लिइनेछ ।
१४. सामुहिक खेती प्रणालीलाई प्रोत्साहन गर्ने नीति लिइनेछ ।
१५. प्रत्येक गाउँको प्राकृतिक स्रोत, ऐतिहासिक, सामाजिक सांस्कृतिक पहिचान र आर्थिक सामर्थ्यको आधारमा गतिशील बस्ती विकास गरिनेछ । समृद्ध गाउँ/वडाहरू निर्माण गर्न व्यवस्था मिलाउँदै अगाडि बढाइनेछ । एकीकृत, व्यवस्थित, वैज्ञानिक र हरित गाउँ शहर निर्माणमा जोड दिइनेछ ।

१६. स्वच्छ खानेपानीमा नागरिकको पहुँच अभिवृद्धि गर्ने कार्यक्रममा जोड दिइनेछ ।
१७. ३ वर्ष भित्र सबैलाई स्वच्छ खाने पानी पुऱ्याउने नीति सफल पार्न यसै आर्थिक वर्षमा एकीकृत प्रतिवेदन तयार पार्न बजेटको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
१८. पर्यटन क्षेत्रलाई अर्थतन्त्रको प्रमुख आधारको रूपमा विकास गरिनेछ । धार्मिक पर्यटनलाई बढावा दिइनेछ । आलमदेवी, रानीघाट, आलमदेवी शिला , भृगुतुङ्गेश्वर, सीतागुफा र रुरु क्षेत्रलाई धार्मिक सर्किटको रूपमा जोड्ने र मिर्मीदेखी धार्मिकस्थल सेती वेणी शिलासम्मको जलयात्रामा विशेष जोड दिइनेछ र कालीका क्षेत्रपाल मन्दिर, कोट भगवती मन्दिर र भ्यू टावर लाई पर्यटकीय क्षेत्रको रूपमा विकास गर्ने नीती लिइनेछ ।
१९. उद्यमशीलता, स्वरोजगार र आय आर्जनमा केन्द्रित गर्न युवालाई छोटो र लामो अवधिको तालिम दिन जोड दिइनेछ ।
२०. परम्परागत शिक्षा प्रणालीमा सुधार गरी आधुनिक र व्यवसायिक बनाउन प्राविधिक शिक्षामा जोड दिइनेछ र गत वर्ष देखि विरेन्द्र मा. वि. जैपतेमा प्राविधिक शिक्षालय स्थापना गर्न कार्य प्रारम्भ भैसकेको र आर्थिक वर्ष ०७५।०७६ मा थप एक प्राविधिक विद्यालय संचालन गर्न अध्ययन गरिनेछ । शिक्षामा सूचना प्रविधिको विकास एवं प्रयोगलाई अनिवार्य बनाइनेछ । गाउँपालिकाभित्रका माध्यमिक विद्यालयहरूलाई यसै वर्ष सूचना प्रविधिको पहुँचमा पुऱ्याउन थप दुई वर्ष भित्र सबै आधारभूत विद्यालयहरूलाई सूचना प्रविधिसंग जोड्ने नीति लिइनेछ ।
२१. विद्यालयहरूको विषयगत नतिजा सुधार गर्न शिक्षकहरूलाई Subject Teaching Training व्यवस्था मिलाउनुको साथै आफ्नो विषयमा राम्रो रिजल्ट ल्याउने शिक्षकहरूलाई र समग्रमा राम्रो गर्ने विद्यालयहरूलाई पुरस्कारको व्यवस्था गरिनेछ। यस वर्ष ८ वटा विद्यालयमा Room To Read मार्फत् व्यवस्थित Library कार्यक्रम संचालन भैरहेको र आउने आर्थिक वर्ष थप विद्यालयहरूमा Library संचालन गर्न व्यवस्था मिलाइनेछ ।
२२. गुणस्तरीय शिक्षामा पहुँच पुऱ्याउन सामुदायिक विद्यालयहरूलाई गत वर्ष जस्तै थप विद्यालयहरूलाई नमूना विद्यालयको रूपमा सञ्चालन गर्ने कार्यक्रम ल्याइनेछ ।
२३. सामुदायिक विद्यालयको गुणस्तरिय वृद्धि गरी निजी र सामुदायिक विद्यालयहरूमा रहेको विषमता हटाइनेछ । प्रत्येक विद्यालयलाई बालमैत्री विद्यालयको रूपमा विकास गर्ने गरी विद्यालयहरूको पूर्वाधार विकास गरिनेछ ।
२४. खेलकुद क्षेत्रको विकास गर्न पूर्वाधार निर्माणमा विशेष जोड दिइनेछ । गाउँपालिकाभित्र खेलकुदलाई प्रोत्साहन गर्न कम्तीमा "एक वडा एक खेलकुद मैदान" निर्माण गर्ने नीति लिइनेछ र एक गाउँपालिकास्तरिय खेलकुद मैदान यस वर्ष सम्पन्न गर्ने नीति लिइनेछ ।
२५. यही वर्षदेखि खेलाडीहरूको क्षमता वृद्धि गर्नको लागि अध्यक्ष कप खेलकुद प्रतियोगिता खेलाउने नीति लिइनेछ ।
२६. भ्रष्टाचारजन्य क्रियाकलापप्रति शून्य सहनशीलताको अवधारणा अपनाइनेछ । गाउँपालिका मार्फत् हुने कार्यक्रमहरूको पारदर्शिता तथा जवाफदेहिता प्रवर्द्धन हुने गरी गाउँपालिकाका हरेक क्रियाकलापमा जनताको सहज पहुँच सुनिश्चित गरिनेछ ।

२७. पूर्वाधार निर्माण गर्ने जस्तै बाटो कालोपत्रे गर्ने, ट्रयाक निर्माण गर्ने, पक्की पुल (मोटेरेवल पुल), खानेपानी सिंचाई र जलविद्युत आयोजना निर्माणमा आफ्नो लगायत प्रदेश र संघीय सरकारको ध्यान केन्द्रित गरिनेछ र यसै वर्ष प्रादेशिक सरकारको सहयोग लिई गाउँपालिकाद्वारा नै बाटो कालो पत्रे गर्ने कामको शुरुवात गर्ने नीति लिइनेछ ।
२८. गाउँपालिकाको विद्यमान आर्थिक सामाजिक सांस्कृतिक तथा वित्तीय स्रोत साधन भएको वस्तुगत विवरण (Profile) निर्माण सम्पन्न गरिनेछ ।
२९. विगतमा सानातिना आयोजनाहरूमा गरिएको लगानीबाट अपेक्षित उपलब्धि हासिल हुन नसकेको र वर्षेनी अनुत्पादक क्षेत्रमा लगानी वृद्धि भएको कुरालाई आत्मसात् गर्दै आगामि आर्थिक वर्षमा गाउँपालिकाको चौतर्फी विकासमा महत्वपूर्ण योगदान दिन सक्ने खालका ठोस योजनामा लगानी गरिनेछ र योजनालाई क्रमागत ढङ्गले अगाडि बढाइनेछ । योजना छनौट गर्दा जन सहभागितालाई प्राथमिकता दिने नीति लिइनेछ ।
३०. यस गाउँपालिकाको प्रमुख सडकका रूपमा रहेको मिर्मी, बिर्घा, वैघा, रानीघाट खण्ड र वैघा, आलमदेवी हुँदै गुल्मी जिल्लाको रिडी जोड्ने सडक तोकिएको समयमा नै सम्पन्न गर्न पहल गरिनेछ । भौतिक विकासको न्यूनतम आधार सडक पूर्वाधार भएकोले कम्तीमा वडाको केन्द्रदेखि गाउँपालिका केन्द्र जोड्ने सडकलाई १२ महिना नै सुचारु गर्न सकिने गरी सडकको विस्तार तथा स्तरोन्नतिमा जोड दिइनेछ। वडाको केन्द्र जोड्ने सहायकस्तरका सडकहरूको समेत स्तरोन्नति गरी गाउँपालिकास्तरीय रिडरोड स्थापनामा जोड दिइनेछ । छाप, दण्डे, वैघा हुँदै रिडी जोड्ने सडक, जैपते, लिहाक, इमसिल, बारीचौर, टङ्ल्याहा, सटुका, प्युँघा हुँदै रिडी सडक, गहलाम, गोकुङ्गा, लसगाबिसेी हुँदै रुद्रबेणी सडक र रुद्रबेणी, देउराली हुँदै रानीघाट जोड्ने सडकलाई वडा नं १, २ र ३ को लागि सिद्धगुफा, धोवादी खा. पा., वडा नं ४ र ३ वडाको लागी खा. पा. र ठूला सिँचाई को अध्ययन गरी गा. पा. को गौरवको आयोजनाको रूपमा अगाडि बढाईने नीति लिइनेछ ।
३१. जनतालाई सहज, सर्वसुलभ र छरितो सेवा पुऱ्याउन सकिने गरी गाउँपालिका एवं यसका सबै वडाहरूको संस्थागत क्षमता अभिवृद्धि गरिनुका साथै आवश्यक स्रोत साधनको व्यवस्था गरिनेछ ।
३२. गाउँपालिकाभित्र प्रशस्त धार्मिक तथा पर्यटकीय सम्भावना रहेकोले आन्तरिक तथा बाह्य पर्यटकहरूको गन्तव्यस्थलका रूपमा पहिचान बनाउन विभिन्न धार्मिक तथा पर्यटकीयस्थलहरूको व्यापक प्रचार प्रसारका लागि विभिन्न सञ्चारमाध्यमहरूसँग सहकार्य र विभिन्न स्थानमा होडिङ्ग बोर्डको व्यवस्था गरिनेछ । पर्यटकको सुविधाका लागि विभिन्न स्थानहरूमा होमस्टे स्थापना तथा निजी क्षेत्रलाई सुविधा सम्पन्न होटलको व्यवस्था गर्न प्रोत्साहित गर्ने नीति लिइनेछ र सन् २०१९ लाई कालीगण्डकी गा.पा. को आन्तरिक पर्यटन वर्षको रूपमा मनाउने नीति लिइनेछ ।
३३. गाउँपालिका भित्र सबैको सहज पहुँच सुनिश्चित गर्न नगर बस सञ्चालन सम्बन्धी सम्भाव्यता अध्ययन गरिनेछ ।
३४. गाउँपालिकाभित्र उत्पादित फोहरमैलाको उचित संकलन र व्यवस्थापनका लागि पूर्वाधार उपलब्ध गराई फोहर वर्गीकरण गर्ने कार्यमा जनतालाई प्रोत्साहित गरिनेछ । “जसले फोहर गर्छ, उसले पैसा तिर्छ

- “(Polluters Pay Principle) भन्ने सिद्धान्तको अनुसरण हुने गरी फोहरबाट कर संकलन गर्ने कार्यको थालनी गरिनेछ ।
३५. गाउँपालिकाका सबै वडाहरू खुला दिसामुक्त भै सकेको तथा वडा नं १ अन्तर्गतका दुईवटा टोललाई पूर्ण सरसफाइयुक्त वडा समेत घोषणा गरिसकिएको छ । गाउँपालिकाका अन्य वडालाई समेत क्रमशः पूर्ण सरसफाइयुक्त वडा घोषणा गर्दै लगिनेछ र सोका लागि आवश्यक पूर्वाधार स्थापना गर्न प्रोत्साहित गर्ने नीति लिइनेछ ।
३६. जेष्ठ नागरिकलाई घरमै गई स्वास्थ्य जाच गर्न घर घरमा स्वास्थ्यकर्मी अभियान संचालन गरिने छ । प्रत्येक बुहारीहरूलाई बालबालिका र बृद्धबृद्धाको हेरचाह सम्बन्धी आधारभूत तालिमको व्यवस्था मिलाइनेछ । स्वास्थ्य संस्थामा सुत्केरी गराउन प्रोत्साहित गर्ने व्यवस्थामा जोड दिइनेछ । गा. पाले एम्बुलेन्सको व्यवस्था गर्ने नीति लिनेछ ।
३७. महिला, अपाङ्ग, बालबालिका, जेष्ठ नागरिक, विपन्न र लोपोन्मुख र सीमान्तकृत समुदायको सुरक्षण गरिनेछ ।
३८. विकास कार्यको कार्यान्वयन हरेक आर्थिक वर्षको मसान्तमा हुने परिपाटीले योजना तथा कार्यक्रममा गरिएको लगानीमा प्रभावकारिता नदेखिएको र हरेक वर्ष बजेट मात्र खर्च हुने र सोको प्रतिफल प्राप्त नहुने कार्यलाई पूर्ण रुपमा निरुत्साहित गर्दै आर्थिक वर्षको अन्त्यमा निकास वा खर्च गर्ने प्रकृया अन्त्य गरिनेछ ।
३९. कार्यरत राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरूको उत्प्रेरण र मनोबल अभिवृद्धि गर्न कार्यसम्पादनका आधारमा प्रोत्साहन गर्न सकिने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
४०. गाउँपालिका मार्फत् विभिन्न समूह संस्थाहरूका लागि विनियोजन भएका रकमहरू कार्यान्वयन गर्न कानून बमोजिम दर्ता भएका समूह संस्थाहरूलाई मात्र मान्यता दिइनेछ ।
४१. गाउँपालिकाको आगामी आ.व. २०७५।७६ को बजेट तथा कार्यक्रम मार्फत् सम्बोधन गर्न नसकिएका आयोजनाहरूको सम्भाव्यता अध्ययनका लागि गाउँपालिकाबाट आवश्यक थप व्यवस्था गरिनेछ ।
४२. गाउँपालिकाबाट सञ्चालित आयोजनाहरूको अनुगमन र मूल्याङ्कन कार्यका लागि गाउँपालिकाले सम्बन्धित वडा बाहेक फरक पदाधिकारीलाई जिम्मेवारी तोकी अनुगमन गराइनेछ ।
४३. समाजका केही युवा जगतमा सांस्कृतिक विचलनका रुपमा देखा परेका विकृतिलाई अन्त्य गरी सभ्य समाज निर्माणमा विशेष जोड दिइनेछ । यसको लागि विद्यालय तहबाट शुरुवात गर्न विद्यालय ९।५० बजे संचालनमा ल्याउने व्यवस्था मिलाई सो सम्बन्धी प्रचार प्रसार र प्रवचन दिने व्यवस्था मिलाउने नीति लिइनेछ ।
४४. गाउँपालिकाभित्र बसोबास भएका तर आफ्नो नाममा जग्गा दर्ता नभएका सुकुम्बासीहरूको बसोबासलाई व्यवस्थित गर्ने नीति लिइनेछ ।
४५. सचार तथा पत्रकारिता क्षेत्रको विकासको लागि उचित कार्यक्रमको व्यवस्था गरिनेछ ।
४६. अन्त्यमा यस कालीगण्डकी गाउँपालिकाको समृद्धिमा महत्वपूर्ण योगदान पुऱ्याउने सबै राजनैतिक दलहरू, निजी क्षेत्र, नागरिक समाज, सञ्चार जगत, गैरआवासीय नेपाली, सम्पूर्ण देशवासीहरू, राष्ट्रिय, अन्तराष्ट्रिय

संघ संस्थाहरु, राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरु, सुरक्षाकर्मीहरु र हाम्रा अन्य विकास साझेदारहरुलाई हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु ।

धन्यवाद॥